

Asgari Geçim İndirimi Uygulaması ve İstisnaları

Asgari geçim indirimi ("**AGİ**") uygulaması, 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren elde edilecek gelirlere uygulanmak üzere, hukuk ve vergi sistemimizde yerini almıştır. AGİ uygulamasından önce ise, halk arasında "fiş parası" olarak adlandırılan vergi iadesi yer almaktaydı. AGİ, gelir vergisi mükelleflerine uygulanan bir indirim olup, kimlerin AGİ'den yararlanamayacağı çeşitli hukuki düzenlenmeler çerçevesinde belirlenmiştir.

I. Yasal Düzenleme

- AGİ, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ("**GVK**") m. 32 altında düzenlenmektedir. Anılan madde 5616 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilmiştir:

"Ücretin gerçek usûlde vergilendirilmesinde asgarî geçim indirimi uygulanır. [...] Asgarî geçim indirimi, bu fıkraya göre belirlenen tutar ile 103 üncü maddedeki gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranın çarpılmasıyla bulunan tutarın, hesaplanan vergiden mahsup edilmesi suretiyle uygulanır. [...]"

- En önemli detay, AGİ'nin gelir vergisinden mahsup edilerek çalışana ödenmesidir. Dolayısıyla AGİ, çalışanların net ücretine dahil olmayıp, her ay net ücretin üzerine ödenmesi gereken bir tutardır. Ancak, gelir vergisinden mahsup edildiği için, AGİ brüt ücrete dahildir. Yani AGİ işverene ek bir yük getirmemekte, ancak işçiye ek bir menfaat sağlamaktadır.
- AGİ uygulamasına ilişkin olarak detaylı açıklamalara ise, Gelir İdaresi Başkanlığı ("**GİB**") tarafından yayınlanan 256 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği altında yer verilmiştir:

"Asgari geçim indirimi uygulamasından ücretleri gerçek usulde vergilendirilen gerçek kişiler yararlanabilecektir. [...] Gelir Vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranla çarpılması sonucu bulunacak indirim tutarının 1/12'sinin aylık olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilmesi suretiyle bulunacaktır."

II. İstisnalar

- AGİ, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden de görülebileceği üzere, belli şartların yerine gelmesi halinde uygulanabilmektedir.
- AGİ gelir vergisinden mahsup edilmektedir. Bu nedenle, gelir vergisi istisnasından faydalanan mükellefler, aynı zamanda AGİ uygulamasından faydalanamazlar.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

- Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde de bu husus açıkça belirtilmektedir:

"Aşağıda sayılan ücret geliri elde edenler asgari geçim indirimi uygulamasından yararlanamayacaklardır.

- o Ücretleri diğer ücret kapsamında vergilendirilen hizmet erbabı,
 - o Dar mükellefiyet kapsamında ücret geliri elde edenler,
 - o **Başka bir kanun hükmü (3218, 4490, 4691 sayılı kanunlar v.b.) uyarınca ücretlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayanlar,**
 - o *Ücret geliri elde etmeyen diğer gerçek kişiler."*
- Yukarıda sayılan kanunlar, 3256 sayılı Serbest Bölge Kanunu ("**SBK**"), 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'dur. Gelir Vergisi Genel Tebliği'nden de görülebileceği üzere, bu istisna getiren kanunlar sınırlı sayıda olmayıp, farklı kanunlarda da gelir vergisi istisnası düzenlenmesi mümkündür.
 - SBK uyarınca, serbest bölgelerde faaliyette bulunmak üzere ruhsat almış mükelleflere bir takım vergi muafiyetleri ve istisnaları getirmiştir. Bunlardan biri de, serbest bölgede faaliyet gösteren şirketlerin bazı şartları yerine getirmesi halinde istihdam ettikleri işçilerin gelir vergisinden müstesna tutulmasıdır.
 - Yerine getirilmesi gereken şart SBK'da şu şekilde düzenlenmiştir:

*"Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanuna göre kurulan serbest bölgelerde faaliyette bulunmak üzere ruhsat almış mükelleflerin; [...] Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar; [...] **Bu bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az % 85'ini yurtdışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler gelir vergisinden müstesnadır. [...]"***

- Bu madde uyarınca, çalışanlar adına normal şartlarda devlete ödenmesi gereken gelir vergisi, net ücretinin üzerine doğrudan çalışana ödenmektedir. AGİ de bu miktarın içinde olduğundan, çalışan zaten AGİ'den bu şekilde faydalanmaktadır.
- Yukarıda anılan 4490 sayılı Kanun ve 4691 sayılı Kanun'da da SBK hükmüne benzer istisna hükümlerine yer verilmektedir.

III. Nasıl Hesaplanır ve Ödenir

- AGİ'nin ne şekilde hesaplanacağı yukarıda yer verilen Gelir Vergisi Genel Tebliği maddesinin devamında detaylı bir şekilde açıklanmıştır:

Asgari geçim indirimi, ücretin elde edildiği takvim yılı başında belirlenen 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarına;

- o *Mükellefin kendisi için % 50'si*
- o *Çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için % 10'u*
- o *Çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere ilk iki çocuk için % 7,5'i*

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

- o Diğer çocuklar için % 5'i

olmak üzere ücretlinin şahsi ve medeni durumu dikkate alınarak hesaplanan indirim oranlarının uygulanması sonucu bulunacak tutarın, Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan Gelir Vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine uygulanan oranla çarpılması sonucu bulunacak indirim tutarının 1/12'sinin **aylık olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilmesi suretiyle** bulunacaktır.”

- Örnek: 2016 yılının Ocak ayında, bekar ve çocuğu olmayan, 10.000 TL brüt ücret alan gelir vergisi mükellefi bir çalışan için AGİ ve eline geçen ücret şu şekilde hesaplanır:

Brüt Ücret	Gelir Vergisi	Diğer Yasal Kesintiler	AGİ	Net Ücret	Ele Geçen (Net+AGİ)
10.000	1.275,00	1.575,90	123,53	7.149,10	7.272,63

- İşveren tarafından, işçi adına ödenen gelir vergisi ise AGİ mahsup edildikten sonra ödenmektedir. Dolayısıyla, elimizdeki örnekte ödenen gelir vergisi 1.275 TL'den 123,53 TL'lik AGİ tutarı mahsup edildikten sonra bulunan 1.151,47 TL olacaktır.
- Aynı örneği, çalışanın gelir vergisi istisnasından faydalandığı varsayımda kullanırsak:

Brüt Ücret	Diğer Yasal Kesintiler	Net Ücret	Ele Geçen (Net+Gelir Vergisi İstisnası)
10.000	1.575,90	7.149,10	8.424,10

- Bu örnekten de görülebileceği üzere, gelir vergisi istisnasından faydalanan işçiye, söz konusu gelir vergisi tutarı net ücretinin üzerine eklenmek suretiyle ödenmektedir. Dolayısıyla, ayrıca AGİ'den faydalanması söz konusu olamaz, zira AGİ'nin mahsup edileceği bir gelir vergisi zaten devlete değil işçiye ödenmektedir. Aksi takdirde, işçi hem gelir vergisi istisnasından hem de AGİ uygulamasından faydalanmış olacak ve AGİ tutarı işçiye iki kez ödenmiş olacaktır.

Av. Özlem Aldatmaz Bilge (oabilge@kolcuoglu.av.tr) & Av. Berkay Gül (bgul@kolcuoglu.av.tr)

© Kolcuoğlu Demirkan Koçaklı Hukuk Bürosu

2016